ház többsége egy kisebbszerü vita után vaz rendes szükséglet fejében 335,88 ; yugdijak czimén pedig 158 ft.
pénzü. bizottság 30.000 frt törlését nyozza a törvény előkészitő bizottságnak vazni inditványozott 60,000 ftból.
ház eltörli a 30.000 fott.
övetkezik a király személye körüli mi költségvetése, mit a ház a p.ü. bizott aslata szeriut dönt el.
belügyminiszter költségvetésének rész rgyalása a jövő ülésre halasztatván, — véget ér.

Delutáni posta.

[illegible]

ati tudósitás

[illegible]

szerkesztő és kiadótulajdonos:
[illegible]

[illegible]

Igmandi József
telekk. vezető.

verési hirdetés.

[illegible]

breczenben, 1873. januárhó 17-ik napján.
Igmandy József
4 telekkönyvvezető.

1873. V. évfolyam. 27. szám. Szombat, február 8.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve.
Egy évre 10 frt — kr. ¼ évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: **Főpiacz, Vecsey-ház földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.**
Előfizethetni helyben.
T e l e g d i K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a l e g o l c s ó b b á r é r t.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény othasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok semadatnak vissza.

Hová jutottunk?

** Midőn a vándor ismeretlen utakon eltéved, a kanyargós ut folyamában nem veszi észre, hogy czélellenes volna azon irány, mely felé eddig törekedett. Csak a pálya megfutása után látja, hogy ellenkező pontra ért, mint a hova vágyakozott.

Igy vagyunk a politikában.

Épen ma annak hét éve, hogy Deák Ferencz hires felirati javaslata a király trónbeszédére felolvastatott a képviselőházban.

Amaz iratban mintegy a jelen kormányzás alapelvei vannak letéve, s azon az alapon nyertek szentesitést azóta meghozott törvényeink.

Öröm sugárzott akkor minden honfi szemében. s látni véltük a szép jövőt, mely a magyar nemzetre fog derülni — az alkotmány uj korszakában.

A felirati javaslat felolvasásának ez évfordulati napján fájdalmas szivvel emlékezünk mindezekre.

Csalódtunk irtóztatóan.

Hiszen akkor még a közösügyet is csak mézes madzag gyanánt nyujtották be a szegény nemzetnek, azzal hitegetvén, hogy majd — fogunk mi azon javitni.

S hogy javitottunk? — Ugy, hogy Bécsből parancsolnak nemcsak nekünk, egyszerü polgároknak, hanem még minisztereinknek is És történt mindez azon az alapon, melynek irányelveit Deák Ferencz felirati javaslatában hét év előtt. 1866. február 8-án olvasták fel a mi honatyáink előtt.

És akkor még erős volt a párt, mely számunkra ez alkotmányos boldogságot kivivta.

Most annak kebelében is meglazultak a kötelékek, melyek összetarták őket, mintha önmaguk is megborzadtak volna saját müvöktől.

Az uralkodó párt belzavarai nem aggasztnak minket. De igenis, aggálylyal tölt el azon állapot meggondolása, melyet e többség csak hét rövid év leforgása alatt is részünkre előállitott.

Deák akkor a tökéletesedést tüzte ki czélul, ugy az anyagi, mint a szellemi téren. És a mi haladásunk — viszszafelé történt.

Mit tettünk a szellemi téren? A népmivelődés édes keveset haladt. Népünket nem hogy világositotta volna a kormány, hanem a válogatatlan korteseszközök felhasználásával megmételyezé annak még erkölcseit is.

És gondoljunk anyagi helyzetünkre.

Szép szavakkal igyekeznek elpalástolni a szomoru valót. De a számok ellenében megdől az ékesszólás minden fegyvere. Megvan a folytonos adóemelés. S még sem tudunk soha kijönni az előirányzott összegből. Halomra gyüjtjük a drága kölcsönöket. S gazdálkodásunk mostohasága által eljátszottuk — hazánk hitelét. —

Ez a rideg való.

Ez lőn a Deák felirati javaslatában lefektetett elvek következménye. A tények ékesen szólanak azon eszmék tarthatatlansága mellett.

Jó lesz mindezt meggondolni e nevezetes évfordulati napon.

Még csak hét év telt el az óta.

Hová jutunk. ha igy haladunk tovább?

— ***A kormányválság kérdése meg van oldva.*** És ennek kimenetelében minden párt egyetért. Egyhangulag kijelenték, hogy az a hir — koholmány. Még a „Reform" maga sem hiszi, a mit mondott. Pedig sokan már ott képzelték Tisza Kálmánt a miniszteri széken — az ellenzékkel szemben. Még álomnak is merész volna ez. Hiszen élénken csenghetnek még füleinkben Tisza Kálmán debreczeni beszédének ama szavai: „Semmisüljek meg inkább, mint lelépjek azon térről, melyen eddig küzdöttem."

— ***Lesz hát kölcsönünk.*** Londonban egy tekintélyes ház 1000 frtot irt alá a magyar kölcsönre. De hol van még az 54 millió?

— ***Rosz szag van Dániában.*** A kormánypárt főközlönye, az öreg Napló közelebbről ismét elszólta magát, s azon busul, hogy a jobboldalon van egy töredék, mely — a kormány megbuktatására törekszik. Hogy bálványozzuk mi ellenzékiek tehát azt a kormányt, melyet még saját pártja sem szeret?

— ***A horvátországi költségvetés*** megnyerte a királyi szentesitést. A zágrábi közgyülésen, hol az ellenzék nagy számmal van, a bizottsági választások iránt folynak az alkudozások a két párt közt.

— ***A magyar-osztrák követséget*** — mint Teheránból távirják — a sáh egészen uj, fölöttébb ünnepélyes szertartással fogadta. Egész Teherán talpon volt. A nagyvezér az eseményt fényes vigalommal ünnepelte meg.

Véleményes inditvány.

— Negyedik s utósó közlemény. —

4) A gonoszul elhagyás (malitiosa desertio), vagyis midőn az egyik hitestárs hideg kiszámitással, törvénytelenül s jogtalanul oly szándékkal távozik el, hogy az életközösséget megszüntesse: nézetem szerint szintén okul szolgálhat a kötelék végleges felbontására, ha t. i. a hütlenül távollevő (akar ismeretes különben holléte[27]), akár sem) a törvényes hatóság felszólitására, illetőleg köröztetésére bizonyos idő alatt vissza nem tér. — Az eltávozó ugyanis tényleg megszakitja a házasságot; igazságosnak látszik tehát, hogy a visszamaradt ártatlan jogilag is szorgalmazhassa az összeköttetés feloldását [28]).

5) Ilyen még a házasság szándékos terméketlenné tétele s a magzat-elhajtás [29]). Igaz, hogy a gyermeknemzés csak egyik czélja a házasságnak [30]); de ha a házastárs azt vétkesen meghiusitja, ha szándékosan fellázad a házasság egyik rendeltetése ellen: ily esetben a másik fél, aki talán óhajtva várt törvényes utódától s abban helyezett reményeitől fosztatott meg, — jogosan kivánhatja, hogy egy annyira elvetemedett házastárstól választassék el [31]).

6) Hasonlóan válóoknak tekinteném azt is, ha az egyik házastárs közönséges bűntényt követ el, vagy pedig megvetésre méltó életmódot (mores intolerabiles) folytat. Ha nem gondolunk is egy számos évre terjedő, vagy épen élethosszig tartó börtön büntetésre, midőn az ártatlan fél talán épen egy másik házasság által menthetné meg magát s gyermekét a nyomor s az anyagi és erkölcsi sülyedéstől, — minden tartózkodás nélkül ki merem mondani, hogy ha a házastárs valóságos gonosztevővé aljasodik, vagy fertelmes kicsapongás [32]), pl. mód nélküli iszákosság örvényébe merül: ez által a házassági szövetség erkölcsi alapját feldönti, a család jó hirnevét koczkáztatja s ellene, mint egy moralis halott ellen, a házassági kötelék feloldását (quasi ex analogia mortis) joggal lehet követelni.

7) Végre az egyoldalu válóokok közé helyezem még a gyógyithatlan elmezavart is. Távol van tőlem, hogy oly törvény alkotására akarjak inditványt tenni, mi szivtelenség vagy csak szeretetlenségre nyithatna is utat; de vajon ily szempont alá esik-e a gyógyithatlan őrültség? Lehet e komolyan kivánni, hogy valaki egy tébolyodottal töltse el egész életét? Lehet e ily állapotnál a házasság alapfeltételére: az életközösségre még csak gondolni is? Ahol pedig ez hiányzik, ott tényleg már nincs is házasság. Hiszen a halál is azért oldja fel a házasságot, mert az életközösség tárgyát ragadja el. Egy őrültet is azonban nem kell-e halottnak, élőhalottnak tekintenünk?

Ezenkivül azon szempont is figyelemre méltó, hogy az etéle baj rendesen öröklött szokott lenni; tehát a netáni életközösség a polgári társadalomra nézve is káros hatást gyakorolhatna [33]).

Az itt előadottak lennének tehát szerintem az egyoldalu válóokok. Megjegyzem még azonban, hogy ha gyógyithatlan elmezavar miatt eszközöltetnék az elválás, a volt házastárs köteles lenne a betegről állásához és vagyonához képest folytonosan gondoskodni. Az első hat pont alatt felsorolt esetekhez pedig, aki okot szolgáltatott az elválásra, az tartoznék a vétlen fél azon anyagi veszteségeit, melyeket a házasság megszakadása folytán szenvedett, a körülményekhez képest teljes mértékben pótolni, sőt esetleg még rendkivüli birságokat is fizetni. Ezen vagyoni büntetések [34]), melyekről természetesen külön törvény intézkednék részletesen, azt hiszem, meggondoltabbá tenné a házastársakat, lényegesen kevesbitené a válási eseteket s közvetve jótékonyan hatna a közerkölcsiségre is.

8) Végre az egyoldalu válóokon kivül megengedném, hogy a házastársak kölcsönös beegyezéssel is feloldhassák a köteléket. — Amily melegen kivánom ugyanis az igazi, a valódi házasság fentartását védeni, ép annyira ellene vagyok a házaséletnél alkalmazandó mindennemü küleröszaknak. Az együttmaradás kényszeritése egyrészt megalázza az emberi önérzetet és méltóságot; másrészt elégedetlenséget nevel s viszályt táplál [35]). Az ily türhetetlen állapot semmiesetre sem szülhet jót és üdvöset, hanem csak roszat és kárhozatosat. Ily körülmények közt valóságos házasságról szólni sem lehet; a puszta látszatot pedig hatalom szóval fentartani sokkal eszélytelenebb, mint a felek komolyan eltökélt válási szándékát végkép nem ellenezni.

Gondoljuk meg, hogy a házasság az emberek javára, nem pedig boldogtalanságára szervezett intézmény. A római jogtudósok is főképen a humanitás szempontjából védték a „divortium"-ot. És valóban a házassági intézmény oly mélyen behat az élet minden rétegébe, hogy gyakran igen nehezen lehet bizonyos válóokokat a törvényszék és nyilvánosság eléjhurczolni. Olykor meglehet, hogy némely kényes és tisztán egyéni természetü dolog leleplezése által egész családok tétetnek erkölcsileg tönkre, vagy legalább is azáltal keserü ellenségeskedések lángja lobbantatik fel. Azt is bizvást feltehetjük, hogy ha a felek kölcsönösen kivánnak elválni, mindig fontos oknak kell fenforogni, különösen ha gyermekek is vannak a házasságból.

Nézetem szerint is azonban a törvényhozásnak az emberi gyarlóságokat s az adott viszonyokat és körülményeket nem szabad számitáson kivül hagyni. A házastársak ugyanis olykor kicsinységek miatt is meghasonlanak s pillanatnyira minden igaz ok nélkül készek a levégsőre is. Ily kedélyhangulatban bármily okos szó hasztalan s eredménytelenül hangzik el. De ha időt engedünk a szenvedély csilapodására: az engesztelődés önként bekövetkezik. Másrészt méltán lehet attól is félni, hogy ha az elválás egészen a felek tetszésére bizatnék: ez jelen viszonyaink között (midőn az állampolgárok nagyrésze a felbonthatlanság köteléke alatt áll), minden átmenet nélkül, — rombolást és ziláltságot idézhetne elő.

Czélszerü korlátokról kell tehát gondoskodni.

Nehány adat azt bizonyitja, hogy a rómaiak a váláshoz a rokonok beegyezését tartoztak előlegesen kieszközölni, máskülönben a cenzor megbélyegzésének tette ki magát az illető[36]). — A cod. civ. pedig először is a szülék és rokonok belenyugvását igényli. [37]) Az osztrák polgári törvénykönyv továbbá az izraelitákra nézve a lelkész előleges hathatós előterjesztéseit kivánja meg[38]). Vannak végre vélemények, melyek az efféle ügyeket esküdtszék elé szeretnék vinni[39]). Én azonban leghelyesebbnek tartanám, ha körülbelől következő eljárás hozatnék be.

A válni szándékozók köteleztetnek a biróság elé járulni. Ez a hitestársakhoz különkülön is és együttesen is intéseket tesz s részökre ismételve is meggondolási határidőt tüz ki[40]). Ennek sikertelensége esetében a biróság utasitja a feleket egy 5 tagu választott biróság alkotására. Ez utóbbi, melynek tagjai csakis feddhetlen hirü egyének lehetnek (különben érvénytelen az általa kimondott vélemény), a feleket kihallgatja s minden indokolás nélkül szerkeszti itéletét. Igenlő esetben a rendes biróság, a hozzá áttett választott birósági itélet alapján az elválást kimondja s jegyzőkönyvbe veszi; ellenesetben pedig a felek bizonyos ideig, pl. egy évig közösen nem indithatnának ujabb válási kisérleteket[41]).

Az eféle eljárást, mely a házastársak meghitt emberei (bizonyára többnyire rokonok) előtt menne véghez, átalában azért gondolnám előnyösnek, mert lényegesen nehezitené, de nem tenné lehetetlenné az elválást; továbbá mert a tárgyalás minden irásbeli feljegyzés s nyilvánosság nélkül történnék; végre a code civile-el összehasonlitást téve, felemlitem, hogy: 1) olykor épen a szülék erkölcsi nyomása s fenyegető magatartása (u. n. metus reverentialis) ad létet a boldogtalan egybekelésnek, midőn is nem volna várható a kötelék feloldásához a szülei beegyezés; 2) olykor a szülék és rokonok távol laknak a házastársaktól, tehát nem ismerhetik a válni kivánók viszonyait és körülményeit; 3-szor az is megeshetik, hogy a házasoknak nincsenek már szüléik s oly felmenő rokonaink, kiktől beegyezési nyilatkozat lenne kieszközölhető[42]).

IV.

Az előadottak nyomán inditványomat ekként öntöm alakba:

Mondja ki a magyar jogászgyülés, hogy a kötelező polgári házasság iránt alkotandó törvényben a házastársak életében a házassági kötelék felbontása következő okokból engedtessék meg.

A) Egyoldalulag:

1) Ha az egyik hitestárs hütlenül házasságtörést, bigamiát, vagy természetelleni bünt követ el.

2) Ha az egyik házastárs a másik élete, vagy egészsége ellen veszedelmesen törekszik.

3) Ha az egyik fél a másikat ok nélkül sulyosan bántalmazza, vagy elviselhetlenül kezeti.

4) Ha az egyik házastárs a másikat gonoszul elhagyja s a törvényes hatóság felszólitására sem tér vissza.

5) Ha a hitestárs magát szándékosan terméketlenné teszi, vagy a magzatot elhajtja.

6) Ha az egyik házastárs közönséges büntényt követ el. vagy megvetésre méltó életmódot folytat.

7) Ha az egyik házastárs gyógyithatlan elmezavarba esik.

Ez utóbbi körülménynél az elválást kieszközölt fél köteles a másikról állása és vagyonához képest gondoskodni. Egyéb eseteknél pedig aki a házasság feloldására okot szolgáltatott, az tartozik a másik fél által szenvedett anyagi hátrányokat pótolni s esetleg külön birságokat is fizetni.

B) A felek kölcsönös beegyezése folytán. — A házastársak azonban kötelesek válási szándékokat a biróságnak kijelenteni. Ez aztán a házastársakhoz intéseket tesz, részökre több izben meggondolási határidőt tüz ki, s végre utasitja őket egy 5 tagu választott biróság alakitására. Ez utóbbi pedig, indokolás nélkül hozott itéletét, további eljárás végett a rendes bírósághoz juttatja. Ha végre az itélet elutasitólag hangzik a felek egy évig nem indithatnak ujabb válási kisérleteket.

Debreczen, 1873. január hó 29.

K o v á c s F e r e n c z,
jogtanár.

[27]) Némely modern törvényhozás azon esetben, ha az eltávozott fél holléte tudatik, a visszamaradt házastárs kivánatára erőszakos visszahozást rendelt el. (V. ö. Richter Ae. L Kirchenrecht. V. kiad. Lipcse 1853 639. l.) Én azonban a házassági életnél semmiféle erőszakot nem kivánok alkalmazni; mert az nem vezethet czélra.

[28]) Több helyen, pl. Poroszországban, de Erdélyben is az u. n quasi malitiosa desertio, vagyis a házassági kötelem erkölcsi és egészségi indok nélküli konok megtagadása szintén válóok gyanánt szerepel. Elismerem, hogy ez a házasság egyik czélját (a gyermeknemzést) gátolja; de kérdem: lehet-e ezen körülményt biróilag beigazolni vagy sem? Ha a válasz tagadó; akkor helytelen egy kivihetetlen törvényt még alkotni is. Ha pedig valami nagy nehézséggel sikerülne is egyes esetben a bizonyitás, ezen eljárás (különösen ha nyilvános tárgyalásra gondolunk, mely felé pedig törekednünk kell), a szeméremérzete oly mélyen sértené s annyi botránynyal lenne egybekötve, hogy felette kivánatos azt egyenesen elkerülni s szinte nem hozni, ez a törvényhozásnak, mely a moral őre is tartozik lenni, nem állhat tisztében. — Ugyanezen okból tehetetlenség miatt sem engednék válópert inditani, mely pedig egy időben még a kánonjogban is előfordult (c. 18. C. XXVII. qu. 7.) A nemi viszony kérdése ugyanis oly gyöngéd természetü, hogy lehető kimélylyel kell azt érinteni. Különben a szóban forgó szerencsétlen baj mellett még képzelhető boldog házasság is; mert szerintem a sulypont inkább a kölcsönös támogatás, segélyezés, benső egység és különösen a kizárólagos életközösségben fekszik.

[29]) A magtalanságot nem tartom a german és a mai porosz törvényhozással ellentétben) jogszerü válóoknak; mert ha a házasságot nem akarjuk valami állati összeköttetésnek tekinteni: akkor nem szabad czélját egyedül az emberi nem szaporitásában helyeznünk. A házasságban rejlő első. és pedig önálló czél ugyanis a felek tökéletes egysége. életközössége. (V. ö. Stahl, Rechts- und Staatslehre. III K. I. f. 429. l.)

[30]) Lásd előbbi: 28 és 29-ik jegyzeteket

[31]) A magzatelhajtás már a rómaiaknál is embergyilkosságképen büntettetett. Dig. XLVIII. 8. 19. 38. Figyelemre méltólag fejtegeti ezen bünocsmányságot bölcs Leo az általa kiadott 31-ik novellában. — Erdélyben is érvényes ezen válóok a protestansoknál s Bod Péter azt mondja felőle: „Si uxor malitiose sibi sterilitatem procuravit, ut concipere non possit vel metu puerperii medicamentis assidue abortum procuravit, — si mulier perfide uterum ita vitiavit, ut nec concipere nec parere amplius possit, nihil est quod divortium ad querelam mariti amplius retardare queat, qui a hoc scelus pari cum adulterio passu ambulat et vinculum coniugale rumpit."

[32]) Ily esetekben kivételesen megengedném az asztal- és ágytóli ideiglenes elválást, hogy hatha időközben megjavulna a kicsapongó életü házastárs.

[33]) Nemcsak Svéd- és Poroszországban, hanem már a régi rómaiaknál is válóok gyanánt ismertetett el a gyógyithatlan őrültség. Bölcs Leo érdekesen ir erről is az általa kiadott 112-ik novellában.

[34]) Eféle vagyoni hátrányok már a római jogban is szerepeltek, s azt hiszem, hogy egy ily irányban alkotott törvény mai napon is kedvező hatású lenne: fékezné az indulatokat és szenvedélyeket, tartalékul szolgálna a gonosz szándéku czélzatok ellen; szóval azt eredményezné, hogy a felek lehetőleg kerülnék a válóokok előidézését.

[35]) Sajátságos Nagy Frigyes porosz király felfogása, melynek 1782. nov. 17-én kiadott rendeletében adott kifejezést: nevezete et: „— — dass man mit der Trennung der Ehe nicht gar zu difficil seyn muss, sonst hindert das die Population. Denn sobald zwei Eheleute durchaus wider einander so weit aufgebracht und erzürnt sind, dass gar keine Vereinigung wieder zu hoffen steht und die Gemüther in einer beständigen Verbitterung gegen einander verbleiben, so werden sie auch keine Kinder mit einander erzeugen und das ist der Population zum Nachtheil. Dagegen wird das Paar geschieden und das Weib heirathet dann einen andern Kerl (!) so kommen doch noch eher Kinder davon; ihr müsst daher immer auf die Umstände sehen" stb. A népszaporodás (melyre nemzetünknek annyira szüksége volna!) előmozditása mindenesetre egyik érvül kinálkozik a válások megengedése mellett.

[36]) V. ö. Strippelmann i. m. 37. l. 27. jegyz.

[37]) Cod. civ. T. VI. C. III.

[38]) Osztr. polg. t. §. 1333—136. §. Megjegyezhetjük itt is, hogy bár az izraelitáknál ősidőktől fogva mindig elválhattak a házastársak közös akarattal egymástól; mégis a tapasztalat bizonyitja, hogy annak hájok nézve soha sem volt káros hatása s ritkán fordul elő közöttök házassági elválás.

[39]) V. ö. Fr. Schuler-Libloy, Protestantisches Kirchenrecht. Hermannstadt. 1871. 268. l. jegyz.

[40]) Cod. civ. T. VI. C. III. §. 282.

[41]) Bővebb részletekbe nem bocsátkozom. Itt inkább csak azon elv kimondása van helyén, hogy a felek kölcsönös beleegyezéssel is elválhatnak egymástól. a módozat elrendezése a perrendtartáshoz tartozván.

[42]) A hazai protestansok közt ez időszerint gyakorlatban levő egyik válóokot: a kölcsönös engesztelhetlen gyülölséget mellőzni kivántam. Egyrészt, mert „a kölcsönös beleegyezés" rendszere mellett feleslegesnek tartom azt; másrészt mert az oly valami benső érzesen alapul, melyet bizonyitani aligha lehet, s afelett nem a biró, hanem voltaképen csak egy igazi psycholog itélhet. Sőt az engesztelhetlen gyülölség, mint válóok azért nem esélees, mert könnyen törvénykijátszás, ámitás és alakoskodásra szoktatja az embereket (amit pedig a törvényhozásnak, mely egyszersmind a moral cherubja is, — kerülnie kell.)

UJDONSÁGOK.

* ***A „Tisza" biztositó s jelzálogbank*** tegnap tartott birálóbizottsági ülésében határozatilag kimondatott, hogy a ***jelzálogüzlet*** f. évi ***márcz 25-én*** megkezdetik. A nyomott pénzügyi viszonyok miatt e g y e l ő r e csak az öt éves kölcsönök indittatnak meg. melyekről 5%-os záloglevelek bocsáttatnak ki; az ily kölcsönökről kiállitott zálogleveleket az intézet, a kölcsönkérővel létrejött egyezmény folytán készpénzért beváltja; a kölcsönvevő 5¾% évi kamatot fizet félévenként előre; a tőkét pedig félévenként utólagosan 10%-al törleszti. Egyébiránt e rövid időre szóló kölcsönök a pénzviszonyok javultával megindítandó hosszabb idejü (30—34 éves) törlesztési kölcsönökkel kicserélhetők lesznek. A jelzálogüzletre vonatkozó további felvilágositást a még e hóban kibocsátandó körlevél fogja megadni. Most csak jelezni akartuk, hogy a jelzálogüzlet meginditásának h a t á r i d e j e már határozottan meg van állapitva.

* ***A szinügyegylet választmánya*** holnap vasárnap azaz: f e b r. 9-kén d. u. 3 órakor ülést tart a városház kis tanácstermében. Tárgyai igen fontosak, mint például: az intendáns lemondása feletti intézkedés, a kor-

TÁRCZA.

EGY NEMESEMBER LEÁNYA

Regény három kötetben.

Irta **Schwartz Mária Zsófia.**

Harmadik rész.

(Folytatás.)

Sorenza a legmélyebb megvetés pillantásával nézett Benckére, akkor hátat forditott neki, azon világos szándékkal, hogy a szobát elhagyja.

Ez nem hagyta magát félbeszakittatni, hanem folytatá:

— Ha e szolgálattételtől vonakodik, megyek rögtön le a tánczterembe, s az egész báli társaság előtt átadom Sturm gyárbirtokosnak e levelkét, melyet neje Eldon Arthur gróf hoz irt. Azután egész fennhangon kinyilvánitom, hogy ön egy nő, kinek rosz hire miatt nevét kellett változtatnia. Hiszem istenem, hogy a nagy büszkeség tapasztalni fogja akkor, hogy az arany nem véd meg a gyalázat és megaláztatástól.

— Bencke egy kis levelkét vont elő, egy ablakhoz ment, s hozzá tette:

— Talán érdeklendi önt tudni, mint van e levél fogalmazva.

Nem várva a feleletre olvasá Bencke.

Drága barátom!

— Köszönet tegnapi rövid együttlétünkért. Nem hiszem hogy valaki kikémlelhette volna. Megkisérlem, esküidben hinni, hogy szived halálig az enyim leend, és hogy te soha sem kötöd össze sorsodat más nővel. Azt is tudom, hogy az utóbbi időkben oly változékony voltál, miként én azt hivém: megtöréd esküdet. Ha René és mostoha anyám O... esredeshez mennek, akkor én maradok, és akkor vár téged Mariquitta.

— Ha ön kétkedni akarna, hogy ez mostoha leánya által van irva, csak egy tekintetet kell ez iratba vetni, mondá Bencke miután az olvasással készen volt, és oda tartotta Sorenzának a levelet.

Ez tekintetét rá vetette. Mariquitta irása volt. —

Bencke összehajtotta a levelet, zsebébe tette és mondá:

— Mostoha leánya, nagysád, azon meggondolatlanságot követte el, hogy ma este elutasitott, és azt mondá, miként udvarlásom terhére van. Egy beszélgetést adni vonakodott. No jó, én megesküdtem őt birni, és megakarom eskümet tartani. Most nagysád határozza el magát, de tegye azt rögtön. Csak egy találka Mariquittával mentheti meg őt attól, hogy hütlenségének ezen bizonyitványa férje kezébe ne jusson. Elhatározta magát?

És ha ön csakugyan találkozik vele, lekötelezi magát, hogy — partot elhagyja, Mariquittát tolakodásával soha sem üldözi, s neki e levelet visszaadja?

— Azt igérem. E találka minden a mit akarok. Ha mostoha leánya ezt megadta volna, midőn azért esedeztem, soha sem fordultam volna önhöz, hanem a talált levelkét átadtam volna. Ő vonakodott. nevette fenyegetéseimet, s azt mondá, hogy nincs kedve kényszerittetni magát.

— Jó, holnap este találkája leend itt a pavillonban Sturm asszonynyal.

— Nagysád, megvoltam győződve, hogy mi mint testvérek megértendjük egymást, — mondá Bencke gunyosan, és épen azért fordultam önhöz, hanem ha kedve volna ahoz a mit most igért bármi módon hütelennek lenni, legyen biztositva hogy megboszulandom magamat. —

— Igéretemet birja, és abban bizhatik.

E szavakkal hagyá el Sorenza a pavillont.

A bálnak vége volt, és az éj álmodozva ült s hallgatta a nap lármájának visszhangját.

Az álom karjai közt elfeledé az ember tetteit, igyekezeteit, bohóságait, örömeit és gondjait.

Voltak azonban olyanok, a kik az álomban sem találhattak feledést és nyugalmat.

Ezekhez tartozott René. Nejének szobájában nehány jegyzetre hajolva ült, miket Sorenza adott át.

Lázas türelmetlenséggel nézte át tartalmát, mig Mariquitta szunyadt, és azt álmodta, hogy férjével galoppot tánczol.

Nagyon messze vezetne szóról szóra adni azon lapok tartalmát, miket René tanulmányozott. Csendes és keserü küzdelem jelzését tartalmazták, melyeket a világtól észre nem véve, egy boldogtalan emberi sziv által küzdettek végig. Ezért megelégszünk röviden előadni az eseményeket, melyek ott fel voltak jegyezve.

René atyja megnősült, mivel a nő tetszett neki, hozzá illett, a leány gazdag, s a mellett cousinja volt. Sally költői lélekkel és rendkivüli müvészi tehetséggel megáldva egyike volt azon nőknek, kiket a természet oly gazdagon ruházott fel, hogy azt lehetett volna hinni, miként hasonlitnak a teljes virágokhoz, melyek arra vannak teremtve, hogy pompájukkal a többit mindet elhomályositsák. Természetes, hogy mindenkinek szeretni és imádni kellett.

Sally azon okon ment férjhez, mert atyja anyja ugy akarta, de nem birt mélyebb érzelemmel azon férfi iránt, kit szülei részére kiválasztottak. Mint vőlegényét nagyon mulattatónak találta, társaságában és beszédjén jól találta magát különösen azért, mivel érdeklődött a szép müvészetek iránt.

Midőn Sally isten előtt örök hüséget és szerelmet igért neki, akkor állott tisztán az ifju nő előtt egész fontossága azon lépésnek melyet tett, és szentül megfogadta ön magának, soha hütlennek lenni azon eskühöz, melyet letett. E komoly és nagy föltétellel kezdte meg a házasélet pályáját.

(Folyt. következik.)

mányzó bizottság megválasztása, a jövő szinidény berendezése stb. Annálfogva óhajtandó, hogy a választmányi tagok megjelenjenek.

* ***Bogyó, mint Sobri*** a „Két pisztoly“-ban a holnapi szinelődás alkalmával a régibb és a darabban előforduló dalokon kivül még a következőket énekli: „Ha jól tartom az öröm“ Allagától, „Van szeretőm tizenhárom, ha tiz elhágy, marad három.“ Mindenesetre élvezetes előadásnak nézhetünk elébe.

* ***A debreczeni polgári kör*** választmánya folyó hó 6-án tartott ülésében elhatározta, hogy miután majd 800-ra megy a tagokul belépők száma, folyó hó 16-ára a **alakuló közgyülést** hiv össze.

* ***Szigorlatok főiskolánkban.*** A ref. főiskolában a félévi szigorlatok e hó 17-ikétől 28-ikáig fognak tartatni bezárólag; a népesebb osztályokban egyébiránt a szigorlatok előbb is megkezdetnek.

* ***A tegnap tartott városi közgyülés*** egyik nevezetesebb tárgya volt a cs. k. katonai fedett lovaglóiskola helyiségének kijelölése s az e czélra a kincstárnak, kizárólag e czimen használat végett átengedő tér átbocsátását illető feltételek megvizsgálása. A közgyülés elvileg beleegyezett, hogy a salétromépület körüli térből annyi, amennyi e czélra szükséges, egy arany jogelismerési czim alatt fizetendő dij mellett használatra átadassék a kincstár által épitendő fedett lovaglo iskola helyiségeül; s a további teendőkkel a tanácsot bizta meg.

* ***Hajmeresztő gyilkosság*** követtetett el tegnap délben a vasuti indóháznál, melynek áldozata Burger Gyula kassai származásu, s a helybeli vasutállomásnál alkalmazásban volt derék hivatalnok lett. A dolog igy történt. Burger Gyula s három társa ebéd után a II-od osztályu váróteremben ültek egy asztal mellett s beszélgettek. Egyszerre csak megjelen a III. osztályu váróterem ajtajában Eibenschütz (alias Lebenkopf Nachman) vasuti munkás, kit korhelysége miatt Burger Gyula nem rég elbocsátott hivatalából. A következő pillanatban ott terem Burger oldala mellett; balkezével lenyomja vállát s egy tört döf oldalába. A gyilkos mintegy 20 másodperczig forgatta meg a sebben a tört; anélkül, hogy Burger asztaltársai csak gyanitották volna is, hogy mi történik, mert a meggyilkolt egy hangot sem hallathatott. A borzasztó fájdalom végső erejével azonban egyszerre felemelkedik Burger s a szomszéd „bormérő“-ig ment, hol összerogyott. A jelenlevők csak ekkor látták, ha tört a gyilkos kezében, s székekkel nagy nehezen lefegyverezték a gyilkost, ki még egy második gyilkosságot is elkövetett volna, ha fölemelt karját Scheitl Márton az asztaltársak egyike föl nem tartja. Megjelenvén a rendőrség; a gyilkos igy szólt hozzájuk: „Itt vagyok, vigyenek be a városházhoz“. Kivánságának természetesen eleget tettek, mit ha elég gyorsan nem eszközöl a rendőrség, — a jelenlevők által bizonyára felkonczoltatik. Burger Gyula még 20 perczig élt, aztán minden szó nélkül meghalt. A gyilkos oly őrületes állapotban volt, hogy a kapitányságnál nevét sem tudta kimondani. Megmotoztatván, találtak nála 10 hüvely hosszu tört, sárgarezes tokkal; 2 csövü, szép mivü pisztolyt kemény golyóra töltve, kendőt, melyben minteg 30 pisztolygolyó s egy csomó lőpor foglaltatott. Azonkivül volt nála ezüstóra lánczczal s pénzes erszény; benne 60 frt. A gyilkos a városház börtönében ül. Ügye átadatott a királyi ügyészségnek.

* ***A gazdasági felsőbb tanintézet*** ben a folyó iskolai év első félévi szigorlatai e hó 15-én fognak megkezdetni, s tartanak febr. hó végeig. A szigorlatok nyilvánosak leznek.

* ***Holnap temetik*** ama szerencsétlen ifjut, Burger Gyula fütőházi főnök s tartalékos hadnagyot, ki tegnap egy vad lelkü orgyilkos hadnagyot, ki tegnap egy vad lelkü orgyilkos hadnagyot, ki tegnap egy vad lelkü orgyilkos áldozatául esett. A magyar északkeleti vasut helyben állomásozó tisztikara rendezi a végtisztességet, holnap délután 4 órakor. A résztvevők kiséretének szintén kocsi áll rendelkezésére. A gyászmenet az indóházról indul vasuti gyászos kocsikban, s igy megy a kath. temetőig; ott a katonaság fogadja a szerencsétlen ifju holttestét, majd pedig elkisérik végnyughelyére, az izraelita temetőbe. Legyen álma csendes a sir békés ölén!

* ***Sárváry Elek*** irótársunkat mély szomoruság érte; szeretett ifju nejét folyó hó 5-én veszté el a fővárosban négy évi boldog házasság után. A hü nő tüdővészben hunyt el. Legyen béke az elköltözött nő kihült porain! Bánatos férjének szolgáljon vigasztalásul barátainak őszinte részvéte!

* ***Az 1848-iki honvédek*** Debreczenben fenálló egyletének derék polgártársunk Mészáros János és neje Kutassy Johanna igen diszesen készitett zászlótartályt ajándékoztak. Az ily nemes tett legméltóbban dicséri önmagát.

* ***Uj hadnagyok.*** A hivatalos lap tegnapi száma bevégzi a hadnagyi kinevezéseket; az idegen nevek tömkelegében csak Boczkó Somára és Paksy Józsefre ismerénk, előbbi a gyalogsághoz, utóbbi pedig a lovassághoz neveztetett ki — hadnagygyá a tartalékban.

* ***Petőfi*** — szabad lábra helyeztetett. Ama pincsér, kiről mult számunkban emlékeztünk a kapitányi hivataltól hozzánk hozott bizonyitványa szerint, mint „minden gyanus kivüli egyén bünösnek **nem találtatott**“, s igy csak tévedésből fogatott be, ami mindenesetre a rendőrség tapintatlanságának róható fel. Igy Bleuer Jenő — a nevezett pincsér — az érintett ügyben illetéktelenül sértetett meg.

* ***Kinevezés.*** A m. kir. pénzügyér Rudalovics Sándor temesvári fővámhivatali tisztet **debreczeni** fővámhivatali ellenőrré nevezte ki.

* ***Egy beteg koldus*** ment ma reggel a kapitányi hivatalhoz azon kérelemmel, hogy a kórházba szállitsák. Azonban szavait alig végezte el, felbukott s görcsös vonaglások közt megmeredt. A szánandó teremtést aztán taligás szállitották el a kórházba, hol meg is halt. Ilyen az élet!

* **Megzavart lakodalom.** A sok tekintetben városunkhoz tartozó Alsó Józsán közelebb egy háznál lakodalmaztak, s valami jó madár épen es időt választá ki arra, hogy a menyasszony anyjának másik házát telgyujtsa. Mire a vigadó nép oda szaladt, hogy tüzzel oltsa a tüzet, a ház már a — lángok martaléka lőn.

* **Jó gyermekek számára** „Kis arany ABC“ jelent meg Telegdi könyvárusunknál, irta Kiss Endre, kisvárdai ref. tanitó; szines boritékban ára csak 8 kr. E kis füzet főérdeme, hogy erkölcsi szabályok vannak benne versben előadva, s a gyermekek haszonnal olvashatják. Ajánljuk a szülék figyelmébe.

* **Megjelent** s beküldetett szerkesztőségünkhöz az „Ifjusági könyvtár“ 3-ik füzete, képes melléklettel; tartalma elég élénk és változatos; egy füzet ára 15 kr. kiadó hivatala a fővárosban nagydiófautcza 9. sz.

Délutáni posta.

— Zágrábból távirják, hogy az ország több részében közelgő éhszükség leggyakrabban jelei tünedeznek föl. A kormány intézkedéseket tett a fenyegető vész ellen.

— Zágráb, febr. 7. Zágrábmegye közgyülése ma fejezte be üléseit. A kormány párti kisebbség által Rauch b. javára tervezett tüntetés abba maradt. Az összes megyei választásoknál a nemzeti párt győzött.

— Zágráb, febr. 7. A tegnapi károlyvárosi személyszállító vonat Waska és Zdencina között kisiklott. A vonal tökéletesen el van pusztitva; egy segély-gép visszavezeté a személyszállító vonatot.

A „Debreczen“ eredeti MAGANTAVIRATAI.

— Budapest, jan. 8. A képviselőház mai ülésében a baloldalról eredt inditvány folytán a közoktatási és belügyminiszterek utasittattak, hogy a jézsuiták kitiltásáról s birtokaikról törvényjavaslatot terjeszszenek elő. — A zeneakadémiára előirányzott összeg megszavaztatott.

— Triest, febr. 8. Az itteni kikötőbe ma egy svéd hajó futott be; mely Chinából jött s a bécsi világkiálliásra hozott chinai termékeket.

Sz.-Pétervár, febr. 8. A persa schah s két herczege jelentik, hogy tavaszszal meglátogatják az orosz udvart.

— Konstantinápoly, febr. 8. A miniszterválságról különböző hirek keringenek. A válság beállta bizonyos.

— Madrid, febr. 8. A karlista lázadás gyöngülni látszik. A királyné teljesen fölépülf betegségéből.

— London, febr. 8. Granville kijelentette a felső házban, hogy a középázsiai kérdés még nem oldatott meg jogérvényesen, de Schuwalloff nyilatkozatai szerint az orosz czár magaviselete megnyugtató.

Nyilttér.

Fischer Márton p. ladányi születés, jelenleg debreczeni lakos, felszólittatik, miután leveleimre nem felelt, hogy azon 1871. évben október 10. napján tőlem kikölcsönözött 1864. államkölcsön félsorsjegyet (2. rész. s. 390. sz. 67) nekem késbesitse, vagy annak hiányában a tőzsde szerénti értékét pénzben mentülelőbb elküldje. Máskülönben törvényes uton fogom jogomat követelni.

Temes-Szépfalu. Bánátban.

Kanyó György
őrmester.

Eladó ház és kiadó bolt.

Piacz-kádasutczán a Tornay-vendéglője végibe levő 1897. számu ház s két száraz malom hozá tartozó házutáni földével együtt igen kedvező feltételek mellett örök áron eladó.

A város háza alatt levő 6-dik számu bolt a dohányárulda mellett 6 és fél évre kiadó.

Értekezhetni felőlök Antalfiy Lajos dohányáruldájában.

68 1—

Eladó ház.

Péterfia Hüvelyes-utcza 1071-ik számu ház és utána való földje azonnal, igen jutányos árért eladó. —

Értekezhetni WEISZ L. H. ruharaktárában.

57 2—3

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
OLÁH KÁROLY.

Főmunkatárs:
SZATMÁRI KÁROLY.

HIRDETÉSEK.

Gazdag választék:	Egy egész öltöny 10 ft 50 krtól 18 frtig	Gazdag választék:
BÁLI HIMZETT INGEk,	A	Selyem és nemez
Rumburgi ingek,	férfi divatterem	*KALAPOK.*
CHIFFON INGEK,	Czegléd-utcza 2. sz. a.	Legujabb divatu
OXFORD INGEK,	Ajánlja	Nyakkendők,
Szines ingek,	a n. é. közönségnek	Gallérok és kézelők,
Magyar és német	következő czikkeket:	Valódi franczia keztyük,
LÁBRAVALÓK,	Egy téli kabát 15 frt.	Illatszerek.
		Mindennemü utieszközök

Meghívás

a debreczeni termény-csarnok társulat által

1873-dik évi február hó 16-kán délelőtti 10 órakor

a csarnok helyiségében tartandó

közgyülésre

Tárgyak:

1. Választmányi jelentés.
2. Számadások bemutatása, azoknak felülvizsgálására bizottság választása.
3. A tagok által teendő inditványok.
4. Elnök, alelnök és 18 választmányi tag alapszabályszerü választása.

Debreczen, 1873. január 26.

65 3—6

A termény-csarnok elnöksége.

MEGHIVÁS.

A nagyméltóságu földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium a mult 1872-ik évi deczember 8-kán 13,206. sz. a. kelt elhatározásával a debreczeni „**iparegyesületi takarék- és hitel-intézet**“-nek a bemutatott, s a hivatolt miniszteri intézvény értelmében módositandó alapszabályok szerinti létesitését **megengedvén**: az intézet ideigl. választmánya **alakuló közgyülés tartását elhatározta**; minélfogva a debreczeni „**iparegyesületi takarék- és hitel-intézet**“ t. cz. részvényesei a folyó é. február hó 9-dik napján d. e. 10 órakor Debreczenben a városház nagy tanácstermében **tartandó véglegesen alakuló közgyülésre** ezennel meghivatnak.

A gyülés kitüzött tárgyai:

1. Az ideigl. választmány jelentésének tárgyalása.
2. Miniszteri intézvény felolvasása.
3. Az alapszabályoknak a miniszteri intézvény értelmében módositása s végleges megállapitása.
4. A befizetés módjának s idejének meghatározása.
5. Az intézet elnöke, 12 igazgató választmányi tag és 3 számvizsgáló megválasztása.

Az alapszabályok 31. §. szerint mindegyik részvény tulajdonosának a közgyülésen ülése és szavazata van, azonban a 33-dik § értelmében egy részvényes sem gyakorolhat többet 10 szavazatnál sem saját nevében, sem meghetalmazás folytán.

a vett meghivó a közgyülésen megjelenhetésrei jogosultságot igazolja, s a tanácsterembei belépés alkalmával a részvényesek névsorával becseréltetik.

A közgyülésre személyesen megjelenni nem akaró részvényes szavazatjogát a 35. §. értelmében más szavazatképes részvényesre meghatalmazás folytán átruházhatja; — ily esetben a meghatalmazás igazolandó.

Nők helyett férjeik, vagy meghatalmazottjaik, — oly egyének helyett, kik szavazatra a polgári törvények értelmében nem képesitvék, valamint testületek helyett törvényes képviselők a szavazatjogot a 37. §. értelmében akkor is gyakorolhatják, ha ezen képviselők részvényesek nem lennének is.

Az ülésteremben csak szavazattal biró részvényesek, illetőleg képviselők foglalhatnak helyet.

Felhivatnak tehát a t. cz. részvényesek, hogy ezen **alakuló közgyülésre** minél tömegesebben megjelenni, és szavazatjegyekkel elláttathatásuk tekintetéből **a vett meghivót magukkal elhozni** sziveskedjenek.

Debreczen, 1873. jan. 16.

Az ideiglenes választmány nevében:

Szabó Bálint,
id. vál. elnök.

43 3—3

Abrahám László,
id. vál. jegyző.

Hirdetés.

A folyó téli szinidényből még hátra levő VII. és VII. bérleti folyam alatt, a szinháznál egy első emeleti páholy a páros számu előadásokra nézve kiadandó lévén: a bérleni szándékozók a szinházi pénztárnoknál értekezhetnek.

77 1—

Eladó kaszáló.

A Halápon három boglyás jó minőségü **kaszáló** jutányos ár mellett örök áron eladó.

Értekezhetni iránta a tulajdonos lakásán **nagy hatvanutczán 1520-dik** számu háznál.

75 1—3

Kiadó vagy eladó kaszáló.

A Fancsikai erdőrészen a Lató hegyi czőszházon belül 6 régi boglyás kaszáló kiadó vagy örök áron eladó. — Értekezhetni a tulajdonossal kis csapóutczán 385. sz. a

76 1—3

Eladó ház.

Bárányutcza 2442. sz. a. cseréppel fedett uj ház. házutáni földével együtt eladó. Értekezhetni a benne lakó tulajdonos Nyilas Jánossal.

74 1—

Kiadó ház és udvar.

Kiscsapóutcza elején levő 386. sor számu ház s egész udvar pünkösttől fogva egy évre kiadó.

Értekezhetni 388. szám alatt Nagy Ferencz ügyvéd urnál.

73 1—3

Önkéntes árverés.

A debreczeni volt czéhos mészárosok telekkönyvi magántulajdonát képező házak az illető tulajdonosok határozata folytán nyilvános árverésre fognak kitétetni, s a helyszinén következő sorrendben és határidőkben árvereltetni:

A rózsatéri 16-dik sor szám alatti emeletes ház, folyó február hó 12-kén d. u. 3 órakor. Kikiáltási ár 20,000 frt.

A czegléd utczai 2865. sz. a. ház, február 14-kén d. u. 3 órakor. Kikiáltási ár 12,000 frt.

A csapó utczai 306-dik sor sz. a. ház február 19-kén d. u. 3 órakor. Kikiáltási ár 6,000 frt.

A szent-annautczai mészárszék és telek február 21-kén d. u. 3 órakor. Kikiáltási ár 2500 frt.

A mesterutczai 1,34-dik sor sz. a. ház február 26-kán d. u. 3 órakor. Kikiáltási ár 3000 frt.

Árverési feltételek:

A venni szándékozók az árverelendő ház kikiáltási árának 10% tartoznak készpénzül betenni.

A vevő a vételár felét folyó 1873. évi pünkösdkor, másik felét f. évi pünkösd napjától számitandó 6% kamatával — a bánatpénz beltudása mellett — ahoz egy évre kötelezetnek lefizetni.

Vevő a megvett házak s utánavaló földjének használatába 1873. pünkösdkor lép s adóját és közterheit azon időponttól viseli.

A telekkönyvi átirást csak a vételár teljes lefizetése után eszközölheti, s a kincstári illetéket és átirás költségeit vevő köteles teljesiteni.

Ha az árverésen az illető tulajdonosok által elfogadható ár nem igértetnek, az eladás rendszeres adás-vevési szerződéssel fog érvényesittetni; ha pedig elfogadható igéret nem tétetik, az el nem kelt ház ujabban fog árvereltetni.

72 2—2

Debreczen, 1873. nyomatott a részv. ker. könyvnyomdájában.